1937 ий
21
СЭНТЬАБРЬ
№ 67 (351)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ
Маробком
дэн
Горком
орган

Кажнэ комсомолэцлан утларак вниманьым

Рвэзэ йэнг комсомол радамышкэ пурэн Совэт элын общэствэннэ - политичэский илыштыжэ Лэнин-Сталин партийын пашажэ вэрч кучэдалаш шкэ ўмбакыжэ обязанностьым налэш. ВЛКСМ радамыштэ комсомолэц-шамыч кугу политичэский школым эртэн мужэствэннэ большэвик лийын йамдылалтыт.

Партийын опытшым, большэвизмын традицийжым тунэмын лэнинский комсомол шкэ воспитанэ пашажым шуктэн толэш. Кажнэ комсомолэц дэнэ пашам моштэн ыштыман. Ик комсомолэцлан молан политшкол ок кэлшэ, вэс комсомолэц молан погынымашыш ок кошт,кумышо—молан йўла шотышто шкэнжым достойно ок кучо,—чылажымат умлэн налын, кажнэ дэк посна подход дэнэ мийэн, активнэ комсомолэцым ышташ тыршыман.

Мэмнан йатыр комсомол руководитэль-шамыч пашаштэ вэс пэнгыдэ воздэйствийым кучылтыт: кычкыркалат, лудыктылыт альэ пэнгыдэ наказаньым пуат. Йужо активист-шамыч, моло воспитатэльнэ мэр сэмынак комсомол гыч лукмашат кугу воспитатэльнэ значэньан шонат. Тыгай руководитэль-шамыч рвэзэ калыкым воспитатлымэ нэргэн пэш шагал шонатат, дисциплиным пудыртылшо-шамыч дэч утлаш тыршат.

Звэнига райкомол йатыр комсомолэц-шамычым совэз кўргэ паша шуктыдымылан комсомол радам гыч луктэдэн. Тэвэ Морозов Иванным пионэр отрьад вожатыйлан ойрымо улмаш. Тудо шкэ пашажым начар ыштэн. Райкомол могырым тудлан полыш лийын огыл. Райкомол тудым пассивнэ причин дэнэ комсомол радам гыч луктын. Тыгай факт Кужэнэр дэн Йурин организацийлаштат йатыр лийэдэн. Посна райкомол-шамыч комсомолэцын кажнэ посна поступкыжым сэрьйозно огыт оичо, нунын поступкыштлан кэлгын огыт шылталэ, комсомоллан могай лийман, огыт умылтарэ, куштылго подход дэнэ рэшатлат.

Комсомоллан шкэ радамжэ гыч тушман элэмэнт, двурушник, сойузын пэнгыдэ дисциплинжым пудыртылшо, мораль шотышто пужлышо, шкурник, карйэрист кашакым чаманыдэ эрыктыман. Но родинылан прэданнэ, политик шотышто йандар комсомолэцым общэствэннэ-политичэский илыш гыч, организацийгыч корангдаш нигэнат праважэ укэ.

Комсомолышто улшо кызыт разоблачитлымэ тушман-шамыч иктаж могай изи титакланат комсомол гыч массэ дэнэ луктэдэныт. Кумдан шарлышэ „пассивность" тэрмин дэнэ лэвэдалтшэ „руководитэль"-шамыч комсомолэц-шамычым организацэ гыч луктэдэныт. Троцкистко-бухаринский агэнт кашак молодьож коклаштэ нэдовольствым шарашлан шкэныштын шакшэ пашаштым ыштылыныт.

Кок тылзэ ончыч ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэт чыла комсомол организацэ-шамычлан 1936 дэн 1937 ийлаштэ сойуз дисциплин, производствэннэ дисциплин пудыртымылан лукмо пунчал-шамычым пужэн ончаш шўдэн ыльэ. Тидэ важнэ дирэктивым шуктымаштэ мэмнан йатыр райкомол-шамыч нимомат огыт ыштэ. Морко дэн Звэнига райкомол-шамыч вэлэ шкэ пунчалыштым пужэн ончэныт. ВЛКСМ обком могырымат кўлын трэбытлымаш ок кой.

ВЛКСМ обком пэлэн комсомолым пуртымо да комсомол гыч лукмо пашам ончышо комиссат пашажым ситыдымын ышта. Посна вуйшиймаш-шамыч талук утла ончыдэ кийат. Тэвэ Шэрнур район гыч Чэткарьовын, Параньгэ район Бэрдиковын вуйшиймашышт 1936 ий нойабр тылзэ годсэк ончыдэ кийат, тыгак молат улыт. Комиссын кўлын паша ыштыдымылан кўра комсомол гыч лукмо йатыр рвэзэ йэнгшамычын судьбашт шўрын ончалтэш. Адак комиссэ кажнэ вуйшиймашым сэрйозно ок ончо. Йужо жалобщикым сайын палэн налдэ комсомолэш кода. Тэвэ Морко район гыч Макаров антисовэт пашалан комсомол гыч лукмо ыльэ. Комиссэ тудым комсомолэш кодэн, а Макаров кызыт йўн коштэш, комсомол билэтым йомдарэн. Тыгаяк Пэдинститут организацэ гыч йўла шотышто пужлышо Спиридоновым комсомолэш кодаш пунчалын.

ВЛКСМ ЦК-н IV Плэнумжо посна комсомолэц-шамычын судьбаштым бэздушно, формальнэ ончымашым пэнгыдын осудитлэн. Плэнум чыла комитэт-шамычлан комсомол гыч лукмаш да восстановитлымаш йодышым чутко ончаш, тудын поступкыжым кэлгын тэргаш шўдэн да эн ондак кажнэ комсомолэцын политичэский да паша качэствыжым, тудын калыклан, партийлан, совэт властьлан прэданностьшым аклаш трэбытлэн.

ЙОШКАР-ОЛА КОМСОМОЛ АКТИВ ПОГЫНЫМАШ ГЫЧ

17 сэнтьабрьыштэ Йошкар-Ола комсомол активын погынымашыжэ эртыш. Погынымаш вич шагатлан почылтшаш ыльэ, но куд шагат эртымэкэ ижэ почылто. Тушто 150 йэнг лийшаш ыльэ гын, 105 йэнг вэлэ мийэн, а погынымаш мучашэш 80 йэнг нарэ вэлэ кодо. Тидэ комсомол радамыштэ дисциплинэ лушкыдылыкым ончыктыш.

Погынымаштэ ВЛКСМ ЦК IV Плэнумын итогшо нэргэн докладым ВЛКСМ обком сэкрэтарь Рäбчиков йолташ ыштыш. Кузэ калык тушман-шамыч тўгалтыш организацыла гыч тўгалын ВЛКСМ ЦК-ш шумэш комсомол радамыштэ шкэныштын шакшэ пашаштым ыштэныт, рашкаласэн пуыш.

Марий комсомол организацыштат калык тушманшамыч осал пашаштым ыштэныт. Обкомол нуным ужын огыл, а йужгунамжэ полшэн шогэн. Тэвэ Бажановлан Микин йолташ „Бажанов обкомол бўрон члэнжэ" манын справкым пуэн, а Бажановым обкомол бўрö члэнлан нигуштат, нигэат сайлэн огыл. ВЛКСМ обком бўрö члэн Смирнов Н. Осоавиахим рэспубликанский совэтыштэ врэдитлышэ калык тушман, шпион Домрачэв кашак дэнэ пырльэ кум ий пашам ыштэн, но политик шотышто сокыр лиймыжэ дэнэ шпион тўшкам ужын огыл. Смирновым бўрö состав гыч лукмо, но тудо альэ комсомолышто шога, горкомоллан тудым ончалашыжэ кўлэш. ВЛКСМ обком бўрö члэныш кандидат Чэпаков Мари-Турэк райкомол сэкрэтарьлан шогымыжо годым Мамайэв дэнэ кылым кучэн. Партруководство дэнэ кэлшыдымыжэ нэргэн тудын дэнэ мутланэн. А Мамайэв тунам Мари-Турэкыштэ буржуазнэ националист группым вуйлатэн шогэн. Чэпаковын партруководство дэнэ кэлшыдымыжым калык тушман Мамайэв шкэнжын шакшэ пашажлан кучылтын.

Политик шотышто бэспэчнэ лиймыжэ дэнак обкомол Морко пэдучилищэ комсомол комитэт сэкрэтарьлан мораль дэн йўла шотышто пужлышо Чэмэковым колтэн. Чэмэков Морко пэдучилищыштэ буржуазнэ националист Йагодаров, Мухин, Модин, тулэч моло тушман-шамыч дэнэ варнэн, посна комсомолэц дэн комсомолка-шамычым йўла шотышто пужлымашкэ шупшын шогэн.

Прэнийыштэ улыжат 20 йэнг гына кутырыш. Нуно обкомолым, горкомолым, посна тўналтыш организаций-шамычым критиковатлышт. Но критикэ шкэ кўкшытышкыжэ кўзэн ыш шу. 10 йэнг выступатлымэкак прэнийым возалтмым чаршаш нэргэн прэзидиумыш сэрыш пурыш. Тунам чылажат 14 йэнг вэлэ возалтын ыльэ.

Туруйэв дэн Йандулин прэнийыштэ кутырымышт годым шкэ титакышт нэргэн ойлышаш годым, нымомат шинчыдымыла койаш тыршышт. Туруйэв (Марилэс) ОНО што пашам ыштымыжэ годым Оршанкэ районыш школ-шамычым обслэдоватлаш мийэн. Школьник-шамычын обслэдоватлымэ анкэтыш „СССР-штэ улшо калык кокла гыч могай калыкым йöратэт, могай калыкым от йöратэ" антиинтэрнациональнэ йодышлан вашмутым возымэкэ тунэмшэ-шамыч коклашлаштэ умландарымашым ыштэн огыл.

Йандулин (Огиз) Урановын статьйажым искажатлэн кусарэн, ты нэргэн нымат ыш ойло. Буржуазнэ националист Эшкинин, Голубкин дэнэ пашам ыштэн, а кызыт нуным шинчыдыман лийын. Москошто пашам ыштымыжэ годым пачэрыштыжэ шпионым ашнэн.

Прэньыштэ ойлышо йатыр йэнг-шамыч ВЛКСМ обком члэн Лазарэв нэргэн ойлышт. Лазарэв Сапайэвын пачэрыштыжэ ик жап илэн. Калык тушман-шамычым, нунын шакшэ пашаштым, нунын дэнэ партийын, комсомолын крэдалмыштым „Рвэзэ коммунист" газэт шагал ончыктэн шога,—маньыч. „Рвэзэ коммунист" комсомолын бойэвой органжэ лийын шуын огыл.

Рэспубликын финотдэлыштыжэ ыштышэ Виноградовым Москошто гына кучэныт, тудо Бухаринын пэш чот аралэн. Финотдэл комсомол организацэ кок ий коклаштэ Виноградовым палэн кэртын огыл.

Лэсотэхничэский институтын нылымшэ курсыштыжо тунэмшэ-шамыч Тавашов дэн Шитулин шукой комсомолышто шогат, но нымомат налын огыл ул. Тўналтыш школышто тунэмшэ шамычат нуным политичэский вопрос дэнэ шындат,—манэш Ларионов.

Кузнэцов йолташ колхозник пöртыштö улшо врэдитэль-шамыч нэргэн ойлыш. Колхозник пöртын вуйлатышыжэ - комсомолэц Сэдов критикым ок йöратэ. Кö тудым критиковатла гын, кок арньэ гыч пашагыч коранда.

Иванова.

ВЛКСМ ЦК IV-шэ Плэнумын пунчалжым саламлэна

Мэ, Марпромлэссойуз системэ пэлэн культур пашайэнг йамдылымэ курсышто тунэмшэ комсомолэц-шамыч ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэтын IV-шэ Плэнумжын пунчалжым лончылышна да тудым саламлэна. Ончыкыжым класс шижмашнам адакат кўшкö нöлталына, политик тунэммашым вийангдэна. Шкэнан коклаштэ самокритикым кумдан шарэн ситыдымашым пытарэна. Умбакыжэ отлично тунэмшаш вэрч кучэдалына.

Калинин И. Д.

У законым тунэмына

Мэ, Руйа Сола пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч (Ронго район) Конституций урок годым ССР Ушэм Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньым да ССР Ушэм ЦИК сэсийыштэ сайлымэ у закон нэргэн Йаковлэв йолташын ыштымэ докладшым тунэмына. Тунэктышо Виноградов Н. А. сайын, раш умылтара.

Загайнов М.

У сайлымэ законым лончылат

Йошкар-Ола кид пашалан тунэктымо школышто тунэмшэ-шамыч коклаштэ у сайлымэ законым тунэммаш лўмын кум кружокым организоватлымэ. Тидэ кружоклаштэ тылзэ йэда кум заньатьэ эртаралтэш. Тунэмшэ-шамыч йодышым пуат кутырат.

Фавстов.

XIV-шэ Марий область комсомол конфэрэнцэ чыла дэлэгат-шамычлан

XIV-шэ ВЛКСМ область конфэрэнцэ 25 сэнтьабрь гыч 8-шэ октьабрышкэ кусаралтэш.

ВЛКСМ ОБКОМ.

133

„СССР Вэрховно Совэтыш Сайлымэ нэргэн Положэньым“ тунэммэ кружок вуйлатышэ-шамычлан полыш

„СССР Вэрховно Совэтыш Сайлымэ нэргэн Положэньым“ тунэммэ кружокын примэрнэ паша планжэ

1-шэ ЗАНЬАТЬЭ

СССР Вэрховно Совэт (Ушэм Совэт да Национальность Совэт)

СССР-ын государствэннэ ышталтмыжэ: СССР-ыш пурышо сойузно рэспублик-шамыч, автономно рэспублик дэн автономно область, национальнэ округ-шамыч (СССР гэографий карт почэш).

СССР Вэрховно Совэт—СССР государствэннэ властьын высшэ органжэ. СССР Вэрховно Совэт—СССР-ын высшэ законодатэльнэ властьшэ.

СССР Вэрховно Совэтын кок палатшэ: Ушэм Совэт да Национальность Совэт. Ушэм Совэт дэн Национальность Совэтын задачышт. СССР Вэрховно Совэтын кок палатшэ—лэнинско-сталинский национальнэ политикым шуктэн шогымаш.

Буржуазнэ парламэнтласэ кок палатэ.

СССР-ыштэ калык-шамычын кэлшэн илымыштын пэлэдмыжэ. Капитализм эллаштэ национальнэ угнэтэньэ.

Литэратур

СССР Конституций, II глава. Государствэннэ ышталтмаш, III глава. Совэт Социалистичэский Рэспублик Ушэм государствэннэ властьын высшэ органжэ.

Сталин. СССР Ушэм Конституций проэкт нэргэн. II раздэл. 1924 ий гыч 1936 ий кокла жапыштэ СССР-ын илыштыжэ лийшэ ваштaлтмаш. III раздэл. Конституций проэктын тӱҥ ойыртэмжэ-шамыч.

Сталин. Таджикистан да Туркмэнистан ончыл колхозник дэн колхозница-шамычын партий да правитэльствэ вуйлатышэ-шамыч дэнэ совэщаньыштэ ойлымыжо (1937 ийыштэ лукмо посна брошьур).

Сталин. Партийнэ дэн государствэннэ строитэльствыштэ национальнэ момэнт-шамыч. РКП(б) XII сйэздыштэ доклад (посна брошьур альэ „Марксизм дэн национальнэ колонийальнэ вопрос“ сборник, 123—124 стр).

Молотов. Социализм Конституций. III раздэл. СССР да калык-шамыч коклаштэ тыныслык.

СССР картэ.

2-шо ЗАНЬАТЬЭ

Тайнэ (закрытый) голосованьэ дэнэ СССР-ыштэ всэобшо, тӧр, вик избиратэльнэ права (избиратэльнэ систэм)

Буржуазнэ дэмократий—пойан-шамычлан дэмократий, буржуазийын лэвэдалтын господствоватлымыжэ. Буржуазнэ-дэмократичэский конституцийлаштэ шэмэр-шамычын правашым ограничиватлымаш (всэобщо избиратэльнэ правам ийгот шот дэнэ, пӧрйэҥ альэ ӱдрамаш улмо шот дэнэ, осэдлость да национальность шот дэнэ, моло шот дэнат ограничиватлымаш). Капитализм условийыштэ закон дэнэ пумо правам кумда шэмэр массын кучылт кэртдымыжэ (илыш условийын нэлылыкшэ, кӱчызылык, пашадымылык; агитацийын чыла йӧнжӧ капиталист-шамычкидыштэ, молат). Буржуазнэ дэмократийын формальнэ характэржэ.

СССР-ыштэ послэдоватэльнэ социалистичэский дэмократизмылан пэлэдашыжэ матэриальнэ условийын улмыжо: айдэмэ айдэмым эксплоатироватлымашым пытарымаш, пашалан, канаш, тунэмаш да шоҥгэммэк матэриальнэ обэспэчэньылан, тугак—чэрлэ годым да паша ыштэн кэртмылыкым йомдарымэк матэриальнэ обэспэчэньылан права. Шэмэр-шамычын зажиточно илышыштын пэлэдмыжэ. СССР-ыштэ культурын пэлэдмыжэ.

СССР-ыштэ всэобщо избиратэльнэ права да мо дэнэ тудо ончыкталтэш. СССР-ыштэ сайлаш да сайлалташ кӧн праважэ уло. СССР-ыштэ сайлымаштэ участвоватлымаш дэч ушдымо да суд дэнэ избиратэльнэ права дэч лишитлаш судитлалтшэ йэҥ-шамыч гына лишитлалтыт. Ожнысо конституций дэнэ ыштымэ, сайлымаштэ участвоватлаш ограничэньэ. СССР у Конституцийыштэ чыла ограничэньым отмэнитлымаш. СССР-ыштэ—тӱньалан эн кумда всэобщо избиратэльнэ права.

СССР-ыштэ тӧр избиратэльнэ права да мо дэнэ тудо ончыкталтэш. СССР-ын ожнысо Конституцийжэ дэнэ сайлымаштэ тичмашынак огыл тӧр права да тидым СССР у Конституцийыштэ отмэнитлымаш. Тӧр сайлымаш нэргэн СССР Конституцийын 136 статьажэ да „СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньын“ 3 статьажэ.

СССР-ыштэ вик избиратэльнэ права да мо дэнэ тудо ончыкталтэш. СССР-ын ожнысо Конституцийжэ дэнэ шуко стэпэньан сайлымаш да тидым СССР у Конституцийыштэ отмэнитлымаш. СССР-ыштэ вик сайлымаш нэргэн Конституцийын 139 статьажэ.

Тайнэ (закрытый) голосованьэ да мошто тудын значэньыжэ. Ожно улшо ваш сайлымашым отмэнитлымаш.

Литэратур

СССР Конституций, X глава. Граждан-шамычын тӱҥ права дэн обязанностьышт. XI глава. Избиратэльнэ систэм.

1924 ийсэ СССР Конституций, (1934 ий. Партиздат), III глава. Совэт Социалистичэский Рэспублик Ушэм Совэт сйэзд нэргэн.

СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньэ, I глава. Избиратэльнэ систэм.

Лэнин. Буржуазнэ дэмократий да пролэтар диктатур нэргэн тэзис дэн доклад Сочинений, т. XXIV, 7—20 стр.

Сталин. СССР Ушэм Конституций проэкт нэргэн. III раздэл. Конституций проэктын тӱҥ ойыртэмжэ шамыч.

Сталин, „Скриппс-Говард Ньуспэйпэрс“ амэрикан газэтнэ обйэдиньэнын прэдсэдатэльжэ господин Рой Говард дэнэ мутланымаш (пытартыш вопрос).

Молотов. Совэт Конституцийыштэ ваштaлтыш-шамыч нэргэн. 1935 ий 6 фэвральыштэ VII совэт сйэздыштэ доклад. II раздэл. Совэт избиратэльнэ систэмым умбакыжэ дэмократизацылымаш задачэ-шамыч.

Молотов. Социализм Конституций. II раздэл. Дэмократизм дэк мэмнан отношэньына.

Йаковлэв. „СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньэ“ проэкт нэргэн. I раздэл. Всэобщо, тӧр да вик избиратэльнэ права дэн тайнэ голосованьэ кузэ обэспэчитлалтэш.

Калинин. ССР Ушэм Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньэ да Совэтын задачыжэ. Статьан пэрвой ужашыжэ (1937 ий 2 сэнтьабрьысэ „Правда“ альэ посна брошьур).

Капиталистичэский эллаштэ сайлымаш. („В помощь партийной учебе“ № 20—21, 1937 ий ийуль).

Кок тӱньа—кок избиратэльнэ систэм. („Спутник агитатора“ № 15).

3-шо ЗАНЬАТЬЭ

СССР Вэрховно Совэтыш сайлаш избиратэльнэ округ дэн избиратэльнэ участкэ-шамыч кузэ ышталтыт

Ушэм Совэтыш сайлаш избиратэльнэ о к р у г-шамыч—округлан 300.000 йэҥ.

Национальность Совэтыш сайлаш избиратэльнэ округ-шамыч: кажнэ сойузно рэспубликыштэ 25 округ, кажнэ автономно рэспубликыштэ 11 округ, кажнэ автономно областьыштэ 5 округ, кажнэ национальнэ округышто 1 избиратэльнэ округ. Москошто, Озаҥ олаштэ (Татар АССР), моло вэрэат избиратэльнэ округ-шамыч кузэ ышталтыт.

СССР Национальность-шамычлан правам обэспэчиватлымаштэ совэт избиратэльнэ законын значэньыжэ.

Ушэм Совэтыш да Национальность Совэтыш сайлаш обшо избиратэльнэ участкэ шамыч. Олаштэ да йалыштэ избиратэльнэ участкэ шамыч кузэ ышталтыт. СССР-ын ожнысо Конституцийыштыжэ избиратэльнэ участкэ-шамычым ыштымэ производствэннэ принцип да СССР-ын у Конституцийыштыжэ тэрриториальнэ принцип.

Мӱндыр сэвэрнэ да восточно районласэ избиратэль шамыч нэргэн, воинский частьласэ, суднаштэ коштшо избиратэль шамыч нэргэн, больницылаштэ, родильнэ пӧртлаштэ, санаторийлаштэ, инвалид пӧртлаштэ улшо избиратэль-шамыч нэргэн избиратэльнэ закон кузэ тыршa.

Избиратэльнэ округ дэн избиратэльнэ участкэ-шамычым кӧ ышта.

Литэратур

СССР Конституций, III глава. Совэт Социалистичэский Рэспублик Ушэм государствэннэ властьын высшэ органжэ. 34 дэн 35 статьа шамыч.

СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньэ, III глава. Ушэм Совэт дэн Национальность Совэтыш сайлымэ избиратэльнэ округ-шамыч. IV глава. Избиратэльнэ участкэ-шамыч.

Калинин. „СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньэ да Совэтын задачыжэ. Р а з д э л шамыч: „Ушэм Совэт дэн Национальность Совэтыш сайлымэ избиратэльнэ округ-шамыч нэргэн“ да избиратэльнэ участкэ-шамыч нэргэн.

Йаковлэв. СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньэ“ проэкт нэргэн. I раздэл. Всэобщо, тӧр да вик избиратэльнэ права дэн тайнэ голосованьэ кузэ обэспэчиватлалтэш. III раздэл. Сайлымашым организоватлымаш.

Социалистичэский государствын избиратэльнэ систэмжэ (1937 ийысэ 13 № Большевик“).

4-шэ ЗАНЬАТЬЭ

Избиратэльнэ комисс, избиратэль спискэ. Кандидат-шамычым выставитлымэ порьадкэ

СССР Вэрховно Совэтыш сайлышашлан Цэнтральнэ избиратэльнэ комисс: Ушэмысэ дэн автономно рэспубликлаштэ, автономно областьлаштэ да национальнэ округышто Национальность Совэтыш сайлышашлан избиратэльнэ комисс. Тидэ избиратэльнэ комисс-шамычын составышт, нунын функцийышт да нуным кэ пэҥгыдэмда.

Ушэм Совэтыш сайлышашлан округ избиратэльнэ комисс-шамыч, нунын составышт, нунын функцийышт да нуным кэ пэҥгыдэмда. Национальность Совэтыш сайлышашлан округ избиратэльнэ комисс-шамыч, нунын составышт, нунын функцийышт да нуным кэ пэҥгыдэмда.

Участкэ избиратэльнэ комисс-шамыч, нунын составышт, нунын функцийышт да нуным кэ пэҥгыдэмда.

Участкэ избиратэльнэ комиссын избиратэльнэ бӱллэтэнь-шамычым приниматлымыжэ. Округышто сайлымашын рэзультатшым округ избиратэльнэ комиссын палэн налмыжэ.

Избиратэльнэ комисс-шамычым ыштымэ срок.

Избиратэльнэ спискым кэ воза. Избиратэльнэ спискыш кэ пурталтэш. Избиратэльнэ спискыш кэ ок пурталт. Ик вэр гыч вэс вэрыш илаш куснышо йэҥ-шамыч спискыш кузэ пурталтыт. Избиратэльнэ спискэ гыч лукмо альэ избиратэльнэ спискыш йоҥылыш пуртымо ӱмбач вуйшиймаш кузэ ышталтэш. Избиратэльнэ спискыш войэннослужащий-шамычым пуртымо порьадкэ. Избиратэльнэ спискым граждан-шамычлан палэн налашышт кузэ йӧнэштаралтэш.

СССР Вэрховно Совэтыш кандидат-шамычым выставитлаш могай организаций-шамычын правашт уло. Кандидат-шамычым выставитлымэ да рэгистрироватлымэ порьадкэ. Выдвигатлымэ кандидат-шамычын фамильыштым публиковатлымэ порьадкэ. Избиратэльнэ бӱллэтэнь-шамыч.

Сайлымаш годым лийшэ расходым государствэ тӱла.

Кандидат-шамыч вэрч чаракдэ агитироватлаш права. „Шэмэр-шамычын интэрэсышт дэнэ кэлшышын

(Мучаш 3-шо могырышто)

„СССР Вэрховно Совэтыш Сайлымэ нэргэн Положэньым" тунэммэ кружокын примэрнэ паша планжэ

(МУЧАШ)

да социалистичэский стройым пэнгыдэмдашлан кўра*—мутлан, пэчатьлан, погынымаш дэн митинглан, урэмыштэ шэствий дэн дэмонстрацийлан эрык нэргэн СССР Конституцийын 125 статьяжэ.

Литэратур

СССР Конституций, X глава. Граждан-шамычын тўҥ правашт да обязанностьышт. XI глава. Избиратэльнэ систэм.

СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньэ, II глава. Избиратэль-шамыч спискэ. V глава. Избиратэльнэ комиссий-шамыч. VI глава. СССР Вэрховно Совэт дэпутатыш кандидат-шамычым выставитлымэ порьадкэ.

Калинин. СССР Ушэм Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньэ да Совэт-шамычын задачышт. Раздэл: избиратэль-шамыч спискэ нэргэн, избиратэльнэ комисс-шамыч нэргэн, кандидат-шамычым выставитлымэ порьадкэ нэргэн.

Йаковлэв „СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньэ" проэкт нэргэн. II раздэл. Общэствэннэ организаций дэн шэмэр общэствэ-шамычын шкэ кандидатыштым выставитлаш правашт кузэ шукталтэш. III раздэл. Сайлымашым организоватлымаш.

Социалистичэский государствын избиратэльнэ систэмжэ.

(„Большэвик", 13 №, 1937 ий).

5-шэ ЗАНЬАТЬЭ

Голосованьэ порьадкэ да сайлымашын рэзультатшым палэн налмаш

СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ кэчэ дэн часым установитлымэ порьадкэ.

Ушэм Совэтыш сайлымашлан избиратэльнэ бўллэтэнь да Национальность Совэтыш сайлышашлан избиратэльнэ бўллэтэнь. Конвэрт. Избиратэльнэ йашлык. Избиратэльнэ участкыштэ бўллэтэнь заполньайашлан помэщэньэ да йашлыкыш конвэртым колташлан помэщэньэ.

Йўк пуашлан избиратэльнэ комиссыш избиратэльын шкэак толаш кўлмӧ. Избиратэльнэ комиссыштэ избиратэльнэ бўллэтэньым да конвэртым пуэдымэ порьадкэ. Избиратэльнэ бўллэтэньым заполньайымэ порьадкэ (бўллэтэнь заполньайашлан ыштымэ посна пӧлӧмыштӧ).

. Бўллэтэньым нэграмотный, инвалид-шамыч кузэ заполньайат. Бўллэтэньым конвэртыш пэтырэн кэлэтлымаш да тудым йашлыкыш колтымаш (участкэ избиратэльнэ комиссын улман пӧлӧмыштӧ).

Избиратэльнэ бўллэтэнь нэгызэш йўк-шамычым шотлэн налмэ да избиратэльнэ участкыштэ голосованьын рэзультатшым увэртарымэ порьадкэ. Могай бўллэтэнь чынлан ок шотлалт. Округ избиратэльнэ комиссыштэ участкэ избиратэльнэ комисс-шамычын протоколышт нэгызэш йўк-шамычым шотлэн налмэ порьадкэ. Округышто сайлымэ кандидатым увэртарымэ порьадкэ. Сайлалташлан округышто абсолютно шуко йўкым налаш кўлмӧ. Сайлымашым чынлан шотлашлан округышто избиратэль-шамыч кокла гыч сайлымашкэ пэлыжэ утла толаш кўлмӧ.

Сайлымашым отмэнитлымэк кандидат-шамычым пэрэбаллатироватлымэ порьадкэ.

Сайлымаш годым ӧкымлымаш, ондалымаш, лудыктылмаш, подкуп лийын кэртдымаш.

Литэратур.

СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньэ, VII глава. Голосованьэ порьадкэ. VIII глава. Сайлымашын рэзультатшым палэн налмаш.

Калинин. СССР Ушэм Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньэ да Совэт-шамычын задачышт. Раздэл-шамыч: „Голосованьэ порьадкэ нэргэн". „Сайлымашын рэзультатшым палэн налмэ нэргэн".

Йаковлэв. СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньэ" проэкт нэргэн. III раздэл. Сайлымашым организоватлымаш.

Социалистичэский государствын избиратэльнэ систэмыжэ. (Большэвик", 13 №, 1937 ий).

„Красный флаг" колхоз тушман-шамыч кидыштэ

„Красный флаг" колхозын (Йошкар-Ола район, Мэдвэдэво йал совэт) ончыко каймыжэ нымайат ок кой. Вэйалкэ дэч моло машина укэ. Пасусавыртыш акрэт годсо: кум пасуат огыл, кок пасу вэлэ. Пар куралалтын огыл. Клэвырым тэний мартэ ўдэн огыл.

Тидын причинжэ кушто? Тудо торашттэ огыл, тудым кажнэ колхозникат умыллэн кэртэш.

Тидэ колхозышто калык тушман-шамыч озаланэн илат. Тыштэ тошто жандарм Пэнков Е. Ф. дэн тудын тукымжо-шамыч колхозник-шамычым тўлыжтарэн шогат. Нуно, Звэнигарайонысо колхоз гыч лукын колтымо-шамыч, тидэ колхозыш толын шокшо пыжашым оптэныт. Колхозым атыландараш тўрлӧ мэроприйатьым пурташ тыршышэ-шамычым нуно мыскылат, ишат. Садланак 8 озанлык тидэ колхоз гыч лэктын кайэн.

Колхоз прэдсэдатэльлан формальнэ Бэлусов Г. Н. шотлалтэш. А чынжэ вуйлатымэ постым жандарм ўдыр Зинкова А. шкэ кидышкыжэ налын. Тудын изажэ склад вуйлатышылан шога, марийжэ коньушым вуйлата. Тыгэ тидэ тў ча совэт власть ваштарэш, колхоз ваштарэш кучэдалмаштыжэ колхоз кӧргыштӧ врэдитэльствым тўҥ мэтодлан ойырэн налын. Киндэ нэжэ шоч да колхозник-шамыч колхозлан, совэт властьлан нэдовольно лийышт манын, ўдымӧ озымым вольыклан пытарыкэныт. Тэний 29 пуд пурсам шўктэныт. Шўмыжӧ дэч ончыч колхозник-шамыч пайлаш йодыныт, „тыланда пурсым шўктэна" маньэ Зинкова. Тидэ пурсам пуэдаш счэтовод вэдомостьым ыштэн, колхоз вуйлатышэ Бэлоусов подписатлэн, а Зинкова кушкэд кышкэн.

Врэдитэль-шамыч кызытат шкэ осал пашаштым ыштылыт. Тылэч посна пошкудо Ворошилов лўм колхозын озанлыкшым луштышашлан тудын ўдымӧ шурныжым вольыклан тошкыктат.

„Красный флаг" колхозын тушманжэ-шамыч молодьож коклаштэ политик, культур - просвэтитэльнэ пашам ышташ эрыкым огыт пу. Погынымаш ок эрталт. Газэт дэн журнал-шамычым нигӧат ок нал, правлэньыжат налмаш укэ. Тыгэ нуно колхозник-шамычын волгалтшашыштым чараклаш шкаланышт цэлым шынданыт.

Йошкар Ола район партийнэ-совэт организацэ-шамычлан „Красный флаг" колхозым содор тэргэн налын, тушман элэмэнт-шамычын вожыштым кўрышт кышкыман. Райкомоллан тидэ колхозысо молодьож коклаштэ пашам вийангдымашкэ поснак ончалман, нуным тушман кашак дэнэ кучэдал моштышаш савырыман. Рвээ колхозник.

Примэрнэ письмоносэц

Кужмарий почто пӧлкан письмоносэцшэ (Рӧнго район) Писарэв Л. шкэ пашажым сай шуктэн шога. Подписчик-шамычлан письмам, газэтым, журналым жапыштыжэ намийэн шукта. Газэтым шарэн шога.

Загайнов М.

Призывной пунктышто

17-шэ сэнтьабрь. Кэчэ шыжэ вэлыш кайэн гынат, шыратэрэн ончэ. Йошкар-Ола призывной пунктышто тачат, мологунамсэ кэчэ сэмынак, пийалан рвээзэ-шамыч погынэныт. Чылан вэсэла улыт. Нуно призыв комиссыш пурэн, Йошкар Армийыш кайаш налалтмышт дэнэ куанэн лэктыт, кэчэ мучко пайрэмла илат.

Воллэйбольно площадкыштэ призывник-шамычын вуй мучаштышт мэчэ коштэш.

— Альоша, вэс могырыш ужатэ!

— Вуйым ит пу!.

— Кумыт—ноль, — судьа кычкыра,—мэчым пурла могырыш!

Тўрлӧ тўсан пэлэдыш клумбо воктэнсэ тэнгылыштэ кум рвээзэ-шамыч мутланэн шинчат. Нуно Рӧнго район, „Красный Пахарь" колхоз гыч улыт.

— Мыйым артиллэрийыш налыныт,—Бусыгин В. И. кутыра. — Пийалан улам. Шонэн илымэм шуо.

Тудын онгыштыжо кум оборонo значок-шамыч йолгыжыт. Колхозышто ударниклан шотлалтэш. Тэний 300 утла трудодэньым ыштэн. Тудын йолташыжэ Бусыгин И. И. артиллэрийыш, Бусыгин А. И. стройэвой частьыш налалтыныт.

Шуко рвээзэ-шамыч призывыш ачаштавашымат кондэныт. Тэвэ, „Азнур" колхоз члэн Кукарэв Павыл (Рӧнго район) Васлий эргыжым Йошкар Армийыш налмылан моткоч куанэн.

— Мыйын эргым пийалан. Йошкар Армийлан йӧршым ончэн куштэнам. Тудо Совэт границым аралаш кайа,—манэш Кукарэв йолташ.

Призывной пунктышто жап пэш сайын эртаралтэш. Йошкар пусакым пэш сай сылнэштарымэ. Йошкар пусакыш пурэтат, лэкмэт ок шу. Тушто призывыш толшо рвээзэ-шамыч сылнэ мутан литэратурым, газэт да журнал-шамычым лудыт. Шахмат, шашкэ, домино дэнэ модыт. Патэфоньын сылнэ муржым колыштыт. Туштак музыкальнэ инструмэнт-шамыч ситышын уло.

Призывыш толшо рвээзэ-шамыч коклаштэ умландарымаш паша ышталтэш. Тачэ Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн да рэлигийын шакшэ пашажым умылтарышт.

Йошкар пусак дэч умбалнырак рвээзэ-шамыч винтовкын частьшэ-шамычым да тирыштэ лўйаш тунэмыт.

Кэчывал жап шуо. Тачэ Росльаков йолташ вуйлатымэ почэш Йошкар-Ола кид пашалан тунэммэ школышто тунэмшэ ўдыр-шамычын хор кружокышт концэртым ончыкта.

Нунын мур йўкышт шэргылтэш:

Илаш сайэ—вэсэла
Улан колхоз илыш дэн.
Ой, вэсэла, вэсэла
Улан колхоз илыш дэн...

Хор кружок Марий-Турэк вэл мурым, Йошкар-Ола район мурым да шуко моло такмак-шамычым мурышт. Андрэйэва йолташ татарла пэш сай муралтыш.

— Тыштэ жапымат от шиж!—билльард дэнэ модшо Бирьуков А. Т. ойла,—жап пэш вэсэлан эрта.

Бирьуков йолташлан тачэ эн пийалан кэчэ. Тудым бронэтанковый часть ыш налыныт.

— Мый 1916 ийыштэ шочынам,—ойла тудо,—кызыт Рӧнго МТС-ыштэ пашам ыштэм. Тракторно бригадын бригадиржэ улам. Мыйын бригадэм паша нормым утыж дэнэ тэмэн толэш. Тэний 350 трудодэньым ыштэнам. Комсомолэц лўмэм ом волто.

Бирьуков йолташ Армийыш налмылан куанэн. Шкэ чэрэтшылан шарым шўкалэшат, адак мутшым шуйа:

— Тэлым учэбнэ пунктышто тунэммэм годым эн ончыч ынльым. Чыла обороннo значокланат нормым пэш сай сдатлышым. Отличнэ тунэммэмлан мыйым 25 тэнгэ окса дэнэ прэмироватлэныт. Мый Йошкар Армийыш куанэн кайэм. Изам вашталтэм. Тудын службыжо тэний пытышаш. Кызыт Мўнлўр Эрвэлыштэ Тачэ мӧнгышкэм кайшэмла МТС-ышкэ пурэн лэктам. Мыйым армийыш налмэ нэргэн йолташэм шамычлан каласыдэ нигузэат ом чытэ.

Комиссэ гыч лэкшэ йолташыштым коч кӧат вучэ.

Тэвэ Виногоров А. В. пыргыж лэктэш...

— Ну, Альоша, налыч, укэ?

— Могай частьыш?

— Артиллэрийыш,—Виногоров кугэшнэн вашмутым пуа.

Тунамак ик рвээзэ Виногоровым нӧлтал ончэ, вара пэлэшта:

— Чын, артилллэрийлык... Кушто пашам ыштэт?

— Морко МТС-ыштэ. Мэханиклан.

Виногоров йолташ 1915 ийыштэ шочын.Тудлан комиссийыштэ йэшыжлан вэрч льготым пуынэшт ыльэ. Но Виногоров вигак каласыш:

— Вэт родиным аралаш кайаш кўлэш. Мый кугу Сталинский Конституцийын 132-шэ статьажым улы кумыл дэнэ саламлэм. Тидэ статья: „Пашазэ Крэсаньык Йошкар Армийыштэ воинский службо СССР граждан-шамычын почэтнэ обязанностьышт", — манын ойла.

Совэт молодьож Йошкар Армийыш куанэн кайа.

Совэт молодьож пэлэдшэ Совэт Элым фашизмын оршо пий тўшкажэ дэч аралаш да нуным шалаташ эрэ йамдэ.

Мих. Смирнов.

Иошкар Армийыш куанэн призыватлалтыт

МОРКО. Пайрэм тӱс дэнэ сылнэштаралтшэ обороно пӧртыштӧ 15 сэнтьабрыштэ район призывной комисс пашажым тӱҥальэ. 1915 дэн 1916 ийлаштэ шочшо рвээз-шамыч пайрэм вургэмым чийэн призывыш толыт, Йошкар Армийыш кайаш шкэ йамдылыкыштым ончыктат. Кодшо ийла дэнэ таҥастарымаштэ призывник шамыч утларак таза, пэҥгыдэ улыт. Кнага мошты-дымо укэ. Призывлан нунэ пэш тыршэн йамдылалт шогэныт. Призыв комиссыш йамдылалт толмыжо вэргэн Будьонный лӱм. колхоз член Димитрийэв Пӧтр тыгэ ойла:

— Приписке годым комисс мыйым трахоманлан шотлэн ыльэ. Трахомым пытараш мый пэш чот пижым. Призыв комиссыш толмэшкэ йӧршынак эмлэн шуктышым да призыв комисс мыйым Йошкар Армийыш призыватлыш. Тидлан мыйэ путырак куанышым, вэт мыйэ шкэнан пэлэдшэ социалистичэский родинам аралаш кайэм. Йошкар Армий тӱньаштэ эн вийан армий, тудо совэт молодьожын школжо.

Кажнэ рвэзат Йошкар Армийыш куанэн кайэ. Димитрийэвын колхозшо гыч вич йэҥ призыватлалтын.

Йошкар Армийыш призыватлымаш—совэт молодьожын пайрэмжэ.

Кушаков Эчан.

У пароход-шамычым ышташ оксам погаш йодына

Мэ, Куптӱр пэлэ кыдалаш школышто (Торйал район) тунэмшэ пионьэр-шамыч „Тимирьазэв“ дэн „Благойэв“ совэт пароход-шамычым фашист пират-шамычын вӱд йымак волтэн колтымыштлан пэш кэлгын шыдэшкышна. Фашист кашак мэмнан элым сарыш тарватынэшт, садлан тыгай шакшэ провокацим ыштылыт. Оршо пий-шамыч тэк осалланыт, мэмнан лӱдыктэн огыт кэрт. Сар дэнэ кыньэлыт гын, мэмнан вурс гай Йошкар Армийна, мэмнан кугу совэт калыкна, мэ чыланат—кугужат, изижат чаплэ родиннам аралаш оҥ дэнэ шогална.

Мэмнан государствын собствэнностьышкыжо тӱкнышӧ, мэмнан совэт граждани-шамычын ӱмырыштым кӱрлаш тӧчышӧ фашист пират-шамыч шкэак кугу эҥ гэкыш логалыт.

Совэт калык „Тимирьазэв“ дэн „Благойэв“ пароход-шамыч олмэш адакат куатлырак, 10 дэнэ у пароход-шамычым ыштыш мэ, тунэмшэ-пионьэр-шамыч оксам погаш тӱҥалаш йодына.

Б. Данилов.

Жуликым тӱжвак луктыч

7 сэнтьабрыштэ „Кожэрский“ колхоз пэлэнсэ (Роҥго район) тӱҥалтыш комсомол организацин погынымаштыжэ комсомолэц-шамыч „Комсомолышто калык тушман-шамычын пашашт нэргэн“ ВЛКСМ ЦК IV плэнумын лукмо пунчалжым лончылышт. Комсомол погынымаш комсомолышто врэдитлышэ, родиным прэдатлышэ калык тушман Салтановлан, Лукойановлан, Файнбэрглан эн пэҥгыдэ наказаньым ышташ йодо.

Большэвистский шижмашым адакат кӱшкӧ нӧлтышашлан, тушманым ужын мошташ тунэмшашлан, чумыр комсомол пашам сайэмдышашлан ВЛКСМ ЦК плэнумын пунчалжым политшколэш адакат ик кана лончылаш пунчалым луктыч.

Погынымаш пэш активнэ эртыш. Комсомолэц-шамыч комсомол пашам сайэмдышаш вэрч критик дэн самокритикым кумдан шарлышт. Нуно комсомолэц Бурин Йыванын жулик пашажым тӱжвак луктыч. Бурин Йыван путырак кугу прэступлэньым ыштэн. Мошэнник корныш шогалын колхоз собствэнностьым шолыштшаш тӱҥалын. Тудо колхоз правлэньын чэк кнагажэ гыч вич листам шолыштын. Варажэ колхоз вуйлатышэ дэч пэчатьым шолыштын да чэкым оптэн, колхоз вуйлатышэ дэн счэтоводын подписьыштым подводитлэн. Тыгэ Госбанкын Роҥго отдэлэньыштыжэ „Кожэрский“ колхозын счотшо гыч 168 тэҥгэ оксам налын. Адак 108 тэҥгэлан чэкым возэн комсомолэц Оразайэв Саньалан оксам налыкташ тӧчэн. Санья тидын дэнэ кэлшэн огылат, Бурин чэкшым кушкэдын. Санья тидэ чэк нэргэн колхоз правлэньышт пэлэн налын. Бригадмилэц-комсомолэц Оразайэв Микалэ дэн бригадмилэц Пэтров Буринын 50 тэҥгэаш фальшивый чэкшым фальшивый справкым муныт.

Комсомолэц-шамычын бдитэльностьышт жуликым тӱжвакэ лукто. Тидэ комсомол погынымашак жулык Буриным комсомол радам гыч поктэн лукто да жулик пашажлан кӱлэш наказаньым пуаш судслэдствэн органыш увэртарыш.

О. А. Виноградов

Каныш жапым вэсэлан эртарат

Кузнэцово пэдагогичэский училищыштэ (Йошкар-Ола район) тунэмшэ шамыч каныш жапым вэсэлан эртарат. Каныш жап годым волэйбол, футбол, биллиард дэнэ модыт, у сылнэ мурым мурат.

Литвин Й.

Кугу йэҥ туныктымашым мондэныт

„Тӱҥалтыш“ колхозышто (Роҥго район) тунэмдымэ дэн шагал тунэмшэ-шамыч йатыр улыт. Тугэ гынат кугу йэҥ туныктымаш пашам альат тӱҥалмэ огыл.

Роҥго ронолан тидэ пашам кӱлэш сэмын вуйлатыман.

З. М.

Шкэ почэшэм ӱжам

Мый „Рвэзэ коммунист“ газэтым йӱнкоржо улам. Тунэмшэ, колхозник-шамыч коклаштэ сэнтьабрь тылызыштэ 10 экзэмплыар „Рвэзэ коммунист“ да 8 экзэмплыар „Иамдэ лий“ газэтым шарэнам. Мый октьабрь рэволюцин 20-шо ийдалыкын мартэ 30 экзэмплыар „Рвэзэ коммунист“ газэтым шараш мутым пуэм. Шкэ почэшэм Морко пэдучилищыштэ тунэмшэ Кудрьашов Йываным ӱжам.

Сэмьонов Микалэ.

Тыгай избач ок кӱл

Нэмдэ йал совэт пэлэнсэ (Торйал район) лудмо пӧрт вуйлатышылан Очийэв шога. Но Очийэв тидэ отвэтствэннэ пашам чэснэ шукташ огыл а йарак оксам налын йӱын кийаш вэлэ пурэн. Садланак лудмо пӧрт пашажым ок ыштэ. Тушто у кнага журнал-шамыч укэ. Очийэв дэч йодытат „кондаш кӱлэш“, манын ойла. Тыгэ тачат „конда“.

Лудмо пӧрт пашам ышташ Очийэв „ок шу“. Кэчэйыда йӱын коштын эртарашыжэ шуко жап кӱлэш. Тачэ йӱын шындат, эрла мокмырым шӧра, адак йӱшӧ...

Колхозник-шамычлан тыгай избач ок кӱл.

Сатэр дэн Пиштэр.

Йӱкан кином ончышна

16 сэнтьабрыштэ Кузнэцово пэдучилищэ студэнт-шамычлан „Золотистая долина“ лӱман йӱкан кином ончыктышт. Кино мыланна пэш кэлшыш. Йӱкан кином намиймылан тунэмшэ-шамыч пэш куанышт.

Фэдотов Й.

Отв. рэдактор—
В. В. ЛАЗАРЭВ.

КИТАИЫСЭ КРЭДАЛМАШ

Шанхай фронтышто тошто сэмынак талын крэдалыт. 16 сэнтьабрыштэ китай войска йапонэц-шамыч налмэ Лоань олам сэҥэн налын. Йапонэц-шамыч пэш чот шыгырэмдэн шогат гынат, китай войскан угыч ыштымэ линийжэ ваштал-дэак кодэш.

Йапон пэчать тыгэ воза: Шанхайыштэ кызыт 300 тӱжэм утла китай войска чумыралтын.

Йапон командованьэ официальнэ тыгэ увэртара: Шанхай вэрч тылэ годым крэдалмэ жапыштэ китайэц-шамыч йапонийын 23 гидросамольотым волтэн шуэныт. Йапон флот гыч 1014 матрос дэн офицэр колэныт да сусыргэныт.

Сэвэрнэ Китайыштэ Лэнсӓн районышто (Бэйпин дэч йуго-западыштэ) пэш талын крэдалмаш кайэ. Тыштэ йапонэц-шамыч шукын улмыштлан да кӱшӧ тэхникым кучылтмыштлан кӧра фронтым кӱрлыныт да Гуань олам сэҥэн налыныт. Гуань вэрч кучэдалмаштэ йапонэц-шамыч нэлэ артиллэрий, самольот да танкым кучылтыныт. Китай войска гыч колышо да сусыргышо шуко лийын. Йапон войска тэхник шотышто вийан гынат, ончыко кайэн ок кэрт, китай войскан тудын ваштарэш пэш чот шога. Китай войскан тӱҥ вийжэ Баодин дэкэ чакнэн (Фэбэй провинцийын столицэ).

Йапон самольот-шамыч Баофиныш пэш чот бомбым кышкэныт. Китай зэнитнэ артиллэрий йапон кум самольотым волтэн шуэн. Гуанья районышто йапон ик самольотым волтэн шумо.

Английсэ „Морнинг Пост“ газэт тыгэ воза: Китайыш тынызлык илымэ годсо пӱтынь Йапон армийым колтымо. Йапоний гыч войска мучашдымын колталтэш.

(ТАСС).

Испан граждан сэр фронтлаштэ

(ТАСС увэртарымэ почэш)

Испаний гыч тыгэ увэртарат: Гвадалахар дэн Сэговийа провинций (Цэнтралнэ фронт) границыштэ рэспубликан войска 16 сэнтьабрыштэ Пардэль дэн Сэрродэ ла Вирсэн кӱкшака вэрым налын. 17 сэнтьабрь эрдэнэ Харама сэктор шотышто рэспубликан войска мӓтэжнэ кок атакым чактарэн.

Мӓтэжник-шамыч Риосэрдэ лишнэ улшо (Гвадалахар провинцийыштэ) рэспубликан позицийыш кок гана атакым тӧчэныт. Кок атакымат рэспубликанэц-шамыч чактарэныт. Мӓтэжник кокла гыч колышо да сусыргышо лийын.

16 сэнтьабрыштэ мӓтэжник артиллэрий Мадридын цэнтральнэ районлашкыжэ бомбым кышкэн. Граждан калык кокла гыч колышо да сусыргышо шуко уло.

Августышто фашист-шамыч Мадридыш 679 снарьадым колтэныт. 589 шалаэн да пэлэ шаланэн.

Суэра йал районышто (Арагон фронт) рэспубликан снайпэр тура лӱйэн, рэспубликан линийыштэ чоҥэштылшэ да пульэмот дэнэ лӱйкалышэ итальан истрэбитэльсэ льотчикым вуй гычшо лӱйэн пуштын. Самольот рэспубликан тэрриторийыш волэн возын.

Увэртарымаш

Н. К. Крупскайа лӱм. Марий Пэдагогичэский институт пэдагогичэский дэн учитэльский институтлашкэ тунэмаш пураш йамдылымэ

10 ТЫЛЫЗАШ КУРСЫШ ТУНЭМАШ НАЛМЭ НЭРГЭН УВЭРТАРА

Курс-шамыч производство дэч кӱрылтдэ да кӱрылтын тунэмман организоватлалтыт.

Производство дэч кӱрылтдэ эртарымэ курсыш кыдалаш образованьан (кыдалаш школым, рабфакым альэ пэдучилищым пытарышэ-шамыч) налалтыт.

Производство дэч кӱрылтын тунэммэ курсыш кыдалаш образованьан да кокла школын 9 классшым альэ пэдучилищын II курсшым пытарышэ-шамыч налалтыт,

Производство дэч кӱрылтын тунэммэ курсышто тунэмшэ-шамычлан пачэр окса тӱлалтэш.

Курсыш тунэмаш пураш шонышо-шамыч институт дирэктор лӱмэш йодмашым да тыгай докумэнт-шамычым колтат: автобиографий, образованьэ нэргэн подлиннэ докумэнт да 3 фотокарточкэ.

Йодмашым докумэнт-шамыч дэнэ пырльа тыгай адрэс дэнэ колтыман: МАССР, Йошкар-Ола, Н. К. Крупскайа лӱм Марий Пэдагогичэский институт.

Йодмаш-шамыч 27 сэнтьабрь мартэ налалтыт.

Заньатьэ 1 октьабрыштэ тӱҥалэш.

Дирэкций.

Упол. Марлита А-314. Тираж 2645 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ, М. К